

Начало > Семейноправни въпроси и наследство > Родителска отговорност — родителски права и право на лични отношения с детето
Родителска отговорност — родителски права и право на лични отношения с детето

Финландия

1 Какво на практика означава правният термин „родителска отговорност“? Какви са правата и задълженията на носителя на родителска отговорност?

Титулярят на родителската отговорност има задължението да гарантира балансираното развитие и благополучието на детето в съответствие с неговите индивидуални потребности и желания. Поради това целта на родителската отговорност е да се гарантират близки и сърдечни взаимоотношения, по-специално между децата и техните родители.

Трябва да се осигурят добри грижи и възпитание на децата, както и надзорът и защитата, които съответстват на тяхната възраст и етап от развитието. Децата следва да се отглеждат в сигурна и стимулираща среда и да получават образование, което съответства на техните наклонности и желания.

Те трябва да се отглеждат с разбиране, в безопасност и с обич. Те не трябва да се подлагат на телесни наказания или да се третират недоброръчително. Децата следва да се подкрепят и насърчават, за да постигнат независимост, отговорност и зрялост (Закон за родителските права и правото на лични отношения с детето 361/1983, раздел 1).

Титулярят на родителската отговорност трябва да гарантира благополучието и развитието на детето, както е описано по-горе. За тази цел той има правото да взема решенията относно грижите, възпитанието, местопребиваването на детето и други лични въпроси. При вземане на решение следва да се взема предвид мнението на детето.

2 Като общо правило, кой носи родителска отговорност за детето?

Ако родителите на детето имат сключен брак при раждането му, и двамата имат родителска отговорност. Ако родителите нямат сключен брак при раждането на детето, родителска отговорност има майката. При потвърждаване на бащинството родителите могат да се договорят кой има родителски права. Ако само единият от родителите упражнява родителските права по отношение на детето, а впоследствие родителите сключат брак, и двамата родители поемат родителската отговорност.

3 Ако родителите не са в състояние или не желаят да упражняват родителска отговорност за детето си, може ли друго лице да бъде назначено на тяхно място?

Със съгласието на родителите съдът може да възложи упражняването на родителските права по отношение на детето на едно или повече други лица в допълнение към родителите или вместо тях. Решението трябва да се вземе при отчитане на висшите интереси на детето и само ако от гледна точка на детето има наложителна причина упражняването на родителските права да се възложи на лице, различно от родителите. Ако родителите са починали, съветът за социално осигуряване трябва да предприеме действия, за да възложи родителските права по отношение на детето.

4 Ако родителите се разведат или се разделят, как се решава въпросът за родителската отговорност за в бъдеще?

Упражняването на родителските права и правото на лични отношения с детето винаги трябва да се урежда при отчитане на висшите интереси на детето, така че тези права в бъдеще да могат да се упражняват по най-добрия възможен начин. Родителите могат да сключат споразумение за родителската отговорност. Ако родителите не могат да постигнат споразумение, спорът трябва да се отнесе до съда.

5 Ако родителите сключат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви формалности трябва да се спазят, за да стане споразумението правнообвързващо?

Споразумението относно упражняването на родителските права трябва да се изготви в писмена форма и родителите могат да поискат от местния съвет за социално осигуряване да го потвърди. Той трябва да гарантира, че споразумението е във висшия интерес на детето. Одобреното от съвета за социално осигуряване споразумение е валидно и изпълняемо по същия начин, както и окончателно съдебно решение.

6 Ако родителите не могат да постигнат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви са алтернативните средства за разрешаване на спора, без да се стига до съд?

Ако съпрузите не могат да постигнат споразумение, те могат да поискат помощ от длъжностно лице, което отговаря за интересите на децата, или от семеен медиатор. Длъжностните лица, които отговарят за интересите на децата, дават насоки на родителите и имат правомощията да потвърждават споразуменията между тях. Потвърденото споразумение се смята за равносилно на съдебно решение. Семейните медиатори подпомагат родителите да разрешат своите спорове чрез преговори, а могат да предоставят и помощ за изготвяне на споразумения. Семейните медиатори трябва да обръщат специално внимание на гарантирането на висшите интереси на всяко малолетно или непълнолетно лице в семейството.

Правомощията на съда да взема решения включват упражняването на родителските права по отношение на децата, условията на живот, правото на лични отношения с детето и плащанията на издръжка (Закон за медиацията в граждански дела и потвърждаване на споразумения в общите съдилища 394/2011, раздел 10). Съдебната медиация е отделна процедура от съдебното производство. Тя може да започне, когато висящо пред съда дело бъде насочено към съдебна медиация или по искане от страните по спора. Медиаторът е съдия, подпомаган от експерт, обикновено психолог или социален работник. Потвърденото споразумение се смята за равносилно на съдебно решение. Ако не може да бъде постигнато споразумение, процедурата се връща към съдебно производство или съдът прекратява делото.

7 Ако родителите стигнат до съд, по какви въпроси, свързани с детето, съдията може да постанови решение?

Правомощията на съда да взема решения включват упражняването на родителските права по отношение на децата, условията на живот и правото на лични отношения с децата. Ако е необходимо, съдът може също да се произнесе относно правата и задълженията на титуляря на правата, както и относно споделянето на задълженията между титулярите на правата. Когато се произнася относно правото на лични отношения с детето, съдът трябва да предостави подробни разпоредби относно условията за посещения и родителя, с когото ще живее детето. Плащанията на издръжката също могат да се определят във връзка с определянето на това кой ще упражнява родителските права.

8 Ако съдът реши единият родител да има еднолично полечителство над детето, означава ли това, че този родител може да решава всички въпроси, свързани с детето, без предварително да се консултира с другия родител?

В случай че титулярят на правата е само един, той взема всички решения, свързани с грижите за детето. Съдебното решение обаче може да включва условия, свързани с правата и задълженията на единствения титуляр, включително правото на промяна на местопребиваването на детето.

9 Ако съдът реши родителите да имат съвместно попечителство на детето, какво на практика означава това?

При съвместно упражняване на родителските права отговорността по всички свързани с детето въпроси се споделя между титулярите. Ако титулярите са разделени, ежедневните решения, свързани с детето, зависят от родителя, с когото детето живее. За важни решения обаче е необходимо съгласието и на двамата титуляри. Тези решения включват например промени във връзка с вероизповеданието или местопребиваването на детето, издаването на паспорт за пътуване в чужбина, образованието и въпросите, свързани със здравни или болнични грижи.

10 Към кой съд или орган трябва да се обърне, ако искам да подам молба за родителска отговорност? Какви формалности трябва да се спазят и какви документи трябва да приложат към молбата си?

Писмената молба за родителските права или правото на лични отношения с детето следва да се подаде в районния съд (*käräjäoikeus*) по местопребиваване на детето. Молбата може да бъде подадена от единия или от двамата родители, от титуляря на правата или от съвета за социално осигуряване. В молбата следва да бъдат представени иска, както и основанията за иска. Трябва да бъдат приложени всички документи, които се използват като доказателство. Молбата трябва да бъде подписана и подадена до районния съд или лично, или от упълномощен представител. Молбата може да се изпрати и по пощата или по факс. На делото се дава ход, когато молбата бъде получена от районния съд.

11 По какъв ред се решават тези дела? Съществува ли бързо производство?

При дела за родителските права се прилага Законът за родителските права и правото на лични отношения с детето. Според този закон съдът трябва да даде на родителите и на титуляря на тези права възможността да говорят при разглеждане на дело за родителските права или правото на лични отношения с детето. Детето може да бъде изслушано в съда, ако има наложителни причини, които правят това необходимо за решаването на делото. Обикновено съдът също получава сведения относно обстоятелствата около детето от съвета за социално осигуряване. Когато делото е в ход, съдът може да постанови временна мярка относно това с кого следва да живее детето и относно правото на лични отношения с детето и свързаните условия. При специални обстоятелства съдът може да възложи временно упражняване на родителските права до постановяването на окончателно решение. Временната мярка на съда не може да бъде обжалвана. Тя се прилага до постановяването на окончателно решение от съда.

12 Мога ли да получа правна помощ за покриване на разходите по производството?

По дела за родителските права е възможно да бъде получена правна помощ. Достъпът до правна помощ зависи от личните доходи. Повече информация за правната помощ във Финландия можете да намерите [тук](#).

13 Възможно ли е да се обжалва решение за родителска отговорност?

Решението на районен съд може да бъде обжалвано пред апелативния съд (*hovioikeus*).

14 За изпълнението на решение относно родителската отговорност в някои случаи може да е необходимо да се подаде молба до съд или до друг орган. По какъв ред се извършва това?

Решенията относно родителската отговорност се изпълняват, както е предвидено в Закона за изпълнението на решенията относно родителските права и правото на лични отношения с детето 619/1996. Трябва да подадете писмена молба за изпълнение в районния съд по местопребиваване на детето или на насрещната страна. Обаче изпълнението на решение относно родителската отговорност може да се поиска от съдебен изпълнител, ако решението е било взето преди по-малко от три месеца. Решението трябва да бъде приложено към молбата.

При получаване на молбата и писменото изявление на другата страна съдът обикновено определя медиатор от съвета за социално осигуряване, който да работи по случая. Медиаторът се свързва с родителите и обсъжда въпроса с тях, а ако е възможно — и с детето. Медиаторът прави също опит да организира обща среща и с двамата родители. След това той докладва на съда, а съдът се произнася по делото. Съдът може също да разпорежи детето да бъде прегледано от лекар.

Ако съдът реши, че решението относно родителската отговорност трябва да бъде изпълнено, другата страна е задължена да предаде детето.

Решението може да бъде подкрепено с условна глоба. Като крайна мярка детето може да бъде принудително отнето от страната, отказваща да спазва решението.

Ако принудителното отнемане на детето е разпоредено от районен съд, все пак медиацията може да продължи по искане на съдебния изпълнител.

15 Какво трябва да направя, за да може решение за родителска отговорност, издадено от съд в друга държава членка, да бъде признато и изпълнено в тази държава членка?

Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета се прилага при признаването на издадени в друга държава членка решенията относно родителска отговорност, които попадат в обхвата на Регламента. Регламентът не се прилага в Дания.

Съгласно Регламента съдебното решение за разтрогване на брака трябва да бъде признато от останалите държави членки без специални процедури. Всяка заинтересована страна обаче може да подаде молба за решение за признаване или непризнаване на съдебното решение. Във Финландия молба за признаване се подава в районния съд по местопребиваване на детето.

Решенията относно родителска отговорност, издадени в Дания, и решенията за родителска отговорност в Швеция, различни от издадените по силата на посочения по-горе регламент, се изпълняват въз основа на Закона от 1977 г. за признаване и изпълнение на постановени в скандинавските държави съдебни решения по граждански иски (*laki yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien pohjoismaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta 588/1977*). Не се предоставя отделно потвърждение за признаването на съдебно решение. Исканията за принудително изпълнение се подават в районния съд. Всички останали чуждестранни решенията относно родителска отговорност се признават във Финландия без конкретно потвърждение. При подаване на молба обаче Апелативният съд на Хелзинки (*Helsingin hovioikeus*) може да потвърди признаването или непризнаването на съдебното решение във Финландия.

Молбата за изпълнение на изпълняемо съдебно решение за родителските права се подава в районния съд по местопребиваване или временно пребиваване на детето или на насрещната страна (вж. раздел 14 по-горе за допълнителна информация относно производствата по принудително изпълнение).

16 Към кой съд в тази държава членка трябва да се обърне, за да оспоря признаването на решение за родителска отговорност, постановено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Същата процедура като посочената в раздел 15.

17 Кое право прилага съдът в производство по родителската отговорност, когато детето или страните по делото не живеят в държавата членка на съда, или са с различно гражданство?

По производствата за родителска отговорност, разглеждани във Финландия, се прилага финландското законодателство.

Последна актуализация: 29/01/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.